

Akademik VLADIMIR BERMANEC

Poštovani Predsjedniče, Glavni tajniče, kolege akademici,
poštovana rodbino:

Akademik Ivan Jurković, professor emeritus Sveučilišta u Zagrebu bit će zapamćen po nekoliko izuzetnih podataka.

Osobno ga pamtim od svojih studentskih dana, kada sam upisao njegov kolegij Nauka o rudištima. Taj kolegij, koji se predavao se na drugom fakultetu, nadopunjavao je neka znanja s prirodoslovlja i pretvarao ih u vrlo smislenu nadogradnju. Iako je tada to bilo neobično, a moram priznati i sada to neki tako gledaju, ja sam kao i obično želio naći neku drugačiju poveznicu. Bio je to izazov drugačijeg razmišljanja i upisivanja kolegija koji je izgledao vrlo zahtjevno. Stoga sam zatražio i dobio odobrenje da službeno upišem i slušam kolegij akademika Jurkovića. Pratilo me je još par kolega sa PMF-a. Svi smo sa strahopoštovanjem slušali kolegij koji je imao opterećenje 4+4 kroz dva semestra! Kolegij se predavao u kontinuitetu svih 8 sati, prvo predavanja, a onda vježbe praćene kolokvijima. Naporno, zahtjevno, i mentalno i fizički, ali zanimljivo – zanimljivo svakome tko je volio geologiju. Predavanja su bila ispunjena brojnim primjerima i vrlo plastična, jer je predavač sve imao u glavi, većinu primjera mogao je opisati iz svojeg neposrednog iskustva, a bio je i izuzetan govornik i predavač. Uvijek je osjetio popuštanje pažnje kod studenata prije nego bi to itko od nas mogao. Tada bi uvijek načinio digresiju. Digresija je značila neku zgodu ili opis s terena. Ponekad je to bila šala. Tako se lakše pamtilo inače golemo gradivo, prebogato brojnim podacima, geološkim prilikama i brojnim mineralima i njihovim svojstvima. Tada tehnološke mogućnosti nisu bile na današnjem nivou i predavanja nisu mogla biti nadopunjavana fotografijama. Rezultat takvog pristupa predavanjima i studentima nije bilo samo sakupljanje znanja ili logično razmišljanje, nego i pobuđivanje zanimanja.

Zanimanja za cijeli proces rada geologa od terena do laboratorija. U tome sam vidio, a i danas vidim, prednost njegovog dvojnog obrazovanja, kao kemičara i kao geologa. U današnjem obrazovnom sustavu to je postalo gotovo nemoguće, ali čini mi se da je opća integracija znanja nužna u budućnosti.

Na vježbama kolegija Nauke o rudištima moralo se znati i primijeniti one informacije s predavanja, ali moralo se to povezati u logične cjeline, pa baratati i znanjem iz drugih kolegija. Stoga su i na ispitu prva pitanja bila o znanju iz drugih kolegija. Ponekad se za ispit trebalo čekati i više od mjesec dana, zbog drugih obaveza profesora. To je dovodilo do postupnog ponavljanja, a samim time i boljeg razumijevanja ispredavanog gradiva. Za sam ispit potrebno je bilo pokazati primijenjeno znanje mineralogije, petrologije, kemije i geokemije, prije nego je postavljeno ijedno pitanje o rudnim ležištima. I to je bilo više od pola ispita! Na tome je profesor mogao vidjeti usvojena znanja iz prethodnih kolegija kao i način razmišljanja i mogućnosti povezivanja pojedinca. Pitanja o rudnim ležištima bila su relaksirajuća. Onaj tko je prošao pitanja iz drugih kolegija, prošao je na ispitu. Pitanje je mogla biti samo ocjena.

Posebnost akademika Jurkovića činjenica je da je bio jedan od najdugovječnijih redovitih članova HAZU sa stažem od 45 godina. Danas ga slijedi akademik Grdenić. Oba su pripadala sjajnim generacijama naših znanstvenika nakon 2. svjetskog rata. Svaki je na svojem području istraživanja ostavio neizbrisiv trag.

Činjenica je da je nastojao što objektivnije ocjenjivati kandidate pri izborima za HAZU. Pri tome je, ne samo prihvaćao argumente, nego je i nastojao kvantizirati podatke te ih pretvoriti u krajnje brojeve. Radi toga je sakupljao znanstvene radove potencijalnih kandidata i sve ih čitao i uspoređivao. Tako je radio sve do zadnjih izbora za nove članove na kojima je ne samo sudjelovao nego i vrlo aktivno procjenjivao sve moguće kandidate. Kako bi dobio brojčane vrijednosti o svim potencijalnim kandidatima, i njihove je znanstvene radove proveo kroz postupak ocjenjivanja. Ocijenio je časopise u kojima su tiskani radovi, broj koautora, suradnju s domaćim i stranim autorima, boravak u stranim institucijama, položaj

potencijalnog kandidata u redosljedu koautora, broj koautora, korištenje opreme i društveni utjecaj autora, a čak je pod pritiskom pokušao vrednovati i znanstvenike raznih struka. Na taj način dobio je jednu formulu koja je kroz niz važnih parametara pokazivala vrijednosti i doprinose, pa je mogao na objektivniji način usporediti kandidate. Osim toga ti podaci su se mogli vrlo zorno prikazati nizom dijagrama. Na kraju je sve to obojio raznim bojama i dobio veliku tabelu na kojoj se moglo vrlo zorno predložiti kvalitetu pa nije bilo sumnje kojeg bi kandidata trebalo odabrati. Pri ovom postupku fizički se iscrpljivao, pogotovo pri izborima krajem njegovog života. Bolest mu je nagrizala tijelo, ali je um ostao bistar i pamtio je sve detalje. To je fizički bilo iscrpljujuće, pogotovo za nekog tko se približio stotoj obljetnici života, pa su mu u vrlo odgovornom poslu mnogi pomagali, uključujući i službe za prijevoz pacijenata. Na taj je način jedino mogao nazočiti posljednjim sastancima razreda na kojima je vodio vrlo aktivne i argumentirane diskusije.

Uvijek se pri raznim diskusijama, a osobito u razredu, koristio vrlo jasnim činjenicama, jer se uvijek temeljito pripremao i za diskusije i za predavanja. Veliko iskustvo u različitim situacijama rado je dijelio sa zainteresiranim sugovornicima – bilo istomišljenicima, bilo oponentima. Stoga je u vrijeme kada je obnašao razne funkcije, znanstvene, obrazovne, stručne ili društvene, mogao s razumijevanjem pomagati svim strukama. Također je vrlo dobro razumijevao poslanje HAZU i osnovnu ideju zbog koje je osnovana, boreći se za izvorne principe J. J. Strossmayera. Posebno je kao važan princip isticao da Akademija mora imati predstavnike svih struka važnih za razvoj i suvremeno usmjeravanje društva. Na taj način, osobito je zaslužan što se i danas u HAZU nalaze i manje međunarodno eksponirani znanstvenici, kao agronomi i šumari.

U svojoj širini često je mogao iznenaditi mlađe suradnike. Stoga mi može biti jedino žao što nisam s njim proveo više vremena u neformalnim susretima. Tako me je pri našem zadnjem susretu pred Božić 2014. iznenadio raspravom o postanku Zemlje, velikom prasku i podrijetlu vode na Zemlji. Želio se više baviti astronomijom, koja mu je bila amaterska ljubav od dječaćkih dana. Iako sam već prije znao za njegov amaterski interes za

astronomiju, shvatio sam da nije prestajao od školskih do posljednjih dana života. I tada, na kraju, bio je vrlo živog i radoznalog uma, ujedno, vjerojatno, vrlo svjestan svojeg stanja i kratkog vremena što mu je preostalo među nama. Pri tome je bio vrlo raspoložen i za šale na svoj račun pa i na skoro smrt. Takve poglede na život i struku može imati samo čovjek koji je ispunjen rezultatima koje ostavlja iza sebe, ali i čovjek koji jedino žali što nije imao prilike i vremena baviti se mnogim drugim stvarima.

Teško se kretao godinama, zbog bolesti. Međutim bio je najredovitiji na svim sjednicama razreda. Ipak propustio je posljednjih nekoliko sjednica. Tada je ostao prikovan uz pokretnu stolicu, koja ga ipak nije potpuno spriječila da se i na njoj pojavi na nekoliko sjednica. Na tim sjednicama vrlo je argumentirano zastupao stavove za koje je smatrao da su pravedni i da vode napretku Akademije i društva u cjelini. I tada je nastojao raditi i uposliti vrlo aktivan i lucidan mozak. Stoga se može i nakon njegove smrti očekivati barem još jedan znanstveni rad na kojem će biti i njegovo ime kao autora. Ako do toga i ne dođe potrebno je napomenuti i ovdje da se njegovi znanstveni radovi javljaju u rasponu od 76 godina, što svakako predstavlja svjetski kuriozitet, ako ne i rekord.

HAZU nije smatrao političkim tijelom ni arenom, pa se ponekad zalagao i za političke neistomišljenike. Takav način ponašanja pribavio mu je visoko poštovanje i ugled vrlo moralnog i poštenog člana među većinom kolega. Na žalost nisu se svi članovi povelili za njegovim primjerom.

Velika mu hvala na svemu što nam je ostavio.